

KÖZVÉLEMÉNY

HÉTFŐI UJSÁG.

Előfizetési ár:

Egész évre 6 korona, havonként 25 krajczár.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

ROSTKOWICZ ARTHUR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Horváth Mihály-utca 7. sz.

Hirdetések árszabály szerint.

Mozgalom Szeged ellen.

Megjósoltuk, hogy országos botrány fog keletkezni abból a botrányos dologból, amelyet Szeged városának tanácsa követett el a vadászterületek bérbeadása alkalmával, amidőn az előnyösebb ajánlatot tévő Örlösy Gyula vasuti hivatalnokot elutasította.

Ezen elutasítás indoklása durván megsértette az összes állami tisztviselőket, akik nem a tekintetes tanácsnak szépséges szemejért laknak Szegeden.

Eddig is sok sérelmet szenvedtek Szegeden az állami tisztviselők, akiket gyűtt-mönt népségnek tart a szegedi benszülött, holott az állami tisztviselők a művelt középosztály javát képezik. A szegedi benszülött sok hasznát látta eddig annak, hogy oly nagy számmal vannak Szegeden állami tisztviselők, de sohasem igyekeznek azon, hogy velük Szeged városát is megkedveltessék.

Az ellenszenv, amely Szeged népe és az állami tisztviselők közt keletkezett, nem mai keletű. Régebben is oly visszaszító modort tanusítottak a benszülött szegediek az idegenből ideszármazott állami tisztviselőkkel szemben, hogy akkor érezték csak magukat jól, amikor Szegedről elszabadulhattak.

Nemcsak Szeged népe az oka ennek, hanem maga a város hatósága is, amely tudott éveken keresztül csuszni-mászni a kormánytól az állami hivatalok idehelyezéseért, hogy az üres lakások jól fizető állandó lakókkal teljenek meg, de se tapintata, se szeretete nem volt soha azon művelt emberekhez, akiknek itt léte kiemelte Szeged városát a parasztfélszék sorából. Nem mai keletű hibája, büne ez Szeged város hatóságának, de ma már oda fajultak a dolgok, hogy azok a nagyon lenézett, gyűtt-ment állami tisztviselők is észhez kapnak és szembe szállnak azzal a gyalázatos közszellemmel, amely Szegeden évtizedek óta uralkodó.

Ebben a nagy városban, amelyet a szegedi rikkancs újságok olyannyira szeretnek az ország második városának, a magyarság végvárának, az alföld szívének keresztelni, — a legmostohább sorsban részesültek éppen az állami tisztviselők, akiknek itt léte életkérdés Szeged városára nézve. Vegyük csak számszerűen a dolgot. Az összes állami tisztviselők millió koronát meghaladó összeget fizetnek el csupán lakberre amit pedig pusztán élelemre költenek, meghaladja tizenöt millió koronát is, ami pedig az ipari és kereskedelmi cikkekkel illeti, Szegeden egyáltalán forgalmat nem tudnának fölmutatni az állami tisztviselők nélkül. Világos dolog, hogy Szeged város egész lakosságának, nem csak hatóságának azon kell lenni, hogy

a szép fejlődésre alkalmas várost megkedveltessék leginkább az állami tisztviselőkkel, akiknek megélhetését, jólétét köszönheti és akik zálogát birják a város jövődjé fejlődésének.

Ezt úgy Szeged népe, mint hatósága mindig elmulasztotta. Szegeden mindenféle jött-ment népség, akár Galicziából, akár Romániából következett is be az országba és ide az Alföld szívébe, mind jól érezte magát, pusztán csak az állami tisztviselő az, akinek idegen voltát, jöttmentségét érezteti a legutolsó pimasz hajdu is.

Ha évtizedeken keresztül szóvalanal el is türte mindezt az állami tisztviselői kar, ez az egyetlen eset elég arra, hogy öntudatára ébredjen saját erejének. Mi nem helyeselhetjük semmiképpen sem azt a mozgalmat, ami az állami tisztviselők közt Szeged ellen megindult, de annak jogos voltát, igazságát teljesen átbirjuk érezni. Itt művelt emberek állnak szemben a tudatlansággal és rozlelkűséggel, amelyet ki kell irtani e város népének és hatóságának szívéből. Ha ez nem sikerülne, annak kárát Szeged város népe vallaná. Mi önzetlen szolgáló voltunk mindig városunk érdekeinek, ez esetben azonban becsületes nyíltsággal és őszinteséggel szembe kell szállanunk azzal az áramlattal, amely elakarja temetni a város jólétét. Szembe kell szállanunk azzal az otromba paraszt felfogással, amely a város tanácsában is uralkodó és a melynek hátrányát érezi minden Szegedre helyezett állami tisztviselő. Meg kell becsülni e város népének nemcsak a kormány támogatását, de méltányolni kell azt a helyzetet is, amely az állami tisztviselőket Szegedre sodorta. Nem jó szántából jött senki sem ide, de ha már itt van, azért a legmagyarabb városa az országnak Szeged, hogy itt otthon érezze magát mindenki. Végtelen sajnálattal értesülünk arról a mozgalomról, amelyet Szeged ellen indítottak az állami tisztviselők. Valóságos forradalom támadt közöttük, Boszút akarnak állni Szegeden. Mozgalmat akarnak indítani az iránt, hogy az állami hivatalokat a kormány helyezze el Szegedről, ahol nem érzi jól magát közülök senki, ahol csak kihasználni tudják az önhibáján kívül idevetett gyűtt-ment állami tisztviselőt, de ahol ma is hiányzik a hálának legszükségesebb érzéke is.

Az állami tisztviselők szabadulni akarnak Szegedtől. Meggyűlöltek azt a rothadt, elaljasodott közszellemet, amely ebben a városban irányadó. A következménye ennek beláthatatlan, hiszen a mozgalom csak most kezd megindulni. Nem tudjuk, hogy észhez kap-e a városi hatóság, amelynek kötelessége szolgálni a közönség érdekét, azt sem tudjuk,

hogy végre észreveszi-e az igazán művelt és társadalmunk színe-javához tartozó állami tisztviselő osztályt. Mert ők is valamik ám Szegeden, ha nincsenek is hivatalszolgákkal, közrendőrökkel és városi képviselőkkel atyafiságban. Ha ők nem volnának, Szeged sem volna az ország második városa, hanem egyszerű parasztfaluja lenne a nagy magyar alföldnek.

Az utolsó órában, amikor jogos fölháborodásukban Szeged városa ellen támadt az állami tisztviselőknél serege, fölhívjuk a város hatóságát, hogy minden erejével rajta legyen, hogy ez a mozgalom, amelynek kárát az egész város népe látná, csirájában elfojtódjon. De mert éppen a város hatósága követte el a legnagyobb hibát, legyen benne az önmegtartóztatás és beismerés oly nagy mértéke, hogy belátván eddigi álláspontjának czéltalanságát, térjen arra az utra, amelyet eddig nagy ritkán táposott. Az igazság és méltányosság utja ez. Az állami tisztviselőket becsülje meg, akárcsak a város polgárai volnának. Részesítse őket mindazon jogokban, amelyek a szegedi polgárt megilletik, szünjön meg végre az a pajtáskodás, amely a hatóság és a hatóság emberei közt fennállt, mint érdekszövetkezet, — legyen egyforma mindenki a hatóság előtt akár szegedi születésű valaki, akár nem — és akkor meg fog szünni az a mozgalom, amelyet az állami tisztviselők indítottak az iránt, hogy megszabaduljanak Szeged városától, ahol oly kicsinylőleg és lenézően beszélnek a Szegeden milliókat elköltő állami tisztviselőkről.

Az a mozgalom amely most megindult az állami tisztviselők körében bizunk benne, azt fogja eredményezni, hogy a város hatósága végre tudatára fog ébredni annak, hogy olyan nagy és előkelő testületnek, mint az állami tisztviselők kara, nemcsak az a feladata, hogy Szegeden éljen, hanem hogy jogokban, tisztességes elbánásban is részesüljön.

Az ősmagyar írás.

Irtta: dr. Szöcs Géza.

I.

Komaromi Csipkés György 1655-ben megjelent „Hungaria Illustrata” című művében ezeket írja:

„Az írásnak módjából és a beszédből egyaránt bizonyos, hogy a magyar keleti nyelv. Mert az írás ugyanaz azzal a rendszerrel, melyet a keleti népek használtak; így a héberék, chaldok, assyrok, arabok, törökök; t. i. jobbról balra, vagyis hátulról előre; ami nem fordul elő egy nyugati népnél sem.”

Geleji Katona István 1645-ben megjelent „Magyar Grammatikájának végső sorai ezek:

C. XLIV. „A székelyek a régi scythiai magyaroknak igaz maradványai, úgy, mint kiknél meg az igaz tulajdon magyar bötük is megvagnak.”

Ugyancsak az idéztük Komáromi Csipkés azt állítja, hogy a régi magyar ABC-ben 34 külön jel van, míg ezzel szemben latin betűkkel csupán 31 külön hangot lehet leírni.

Bél Mátyás névszerint emlit föl egyéneket, kik a régi írásjelekkel élnek s közli az ABC-t. Az általa felsorolt emberek nem székelyek, hanem magyarhoniak — hatalmas bizonyíték a mellett, hogy a rovás nemcsak a székelyek, de egyáltalán az ősmagyarok szokásos írása volt.

Fontos bizonyíték továbbá a rovás hitelessége mellett Csepregi Turkovics Mihály levele, melyet Amsterdamból 1648. aug. 10 én irt Debretei Mártonnak, a hécei egyház ev. ref. lelképásztornának.

„En ugy veszem eszemben, hogy az olvasás tanulásban a gyengéknek nagy akadály a ez: mivel a magyar betűket kevesen ismerjük, hanem mind deak betűkkel élünk, melyért nem levén nyelvünkön való betűk, komponálunk, öszve teszünk egy néhányakat és ugy élhetünk velük, minévv a gy, ny, ts, sat.“ Hogy mily küzdelemmel voltak képesek őseink latin betűkkel mondanivalójukat kifejezni, álljon itt Pázmány Péternek, a híres magyar biboros Ciceronak ez a töredéke:

„A minénu fogiatkozásokat eytett az Németh niomtató a keoniveckebe (könyvecskébe) Kunnen (könnyen) eszébe veheti az szemes olvasó és mogatulis megh emendalthattia. Nébeotuc (bötük) fogiatkozasa (leon) lévén az oka, hogy az ö, ü, k, sz helibe eo, eu, c és sz (német s) beotucet vett a niomtató.“

Ilyen viszonyok mellett valószínű, hogy sokáig élt, lappangott a magyar nép közt a régi írás ismerete, a melyet a keresztény papok mindenáron ki akartak küszöbölni már az Árpádok korában ép ugy, mint a pogány korának többi emlékeit.

II.

Van a nagyszébeni báró Bruckenthal-féle híres könyvtárban egy könyv, melyet Lakatoskodexnek neveznek. Egy Lakatos nevű jezsuita írja le benne a székelyföldet, a székelyek történetét Emendurtól és Uzindurtól, Csaba fiaitól kezdve egészen a tizenhetedik századig; s közli az ősi magyar írás összes jeleit.

Az érdekes foliánsnak teljes címe a következő:

SIGULIA
accuratius quam hactenus
delineaata et descripta
e SOC. JESU
Residentia Udvarhelyensis superiori
Patri multum Venerando
ab. R. P. STEPHANO LAKATOS
de oppido Udvarhely
Parocho Kozmasiensis.
A. D. MDCCII.

E műnek első fejezete teljes ABC-jét adja az ősmagyar írásnak. E közlés szerint 34 betűje van a rovásnak, a melyeket a székelyek a „hun ősökötől örökölték, hiven megtartottak és botokra vésvé (in baculos scisionis artificis) használnak“.

A 34 betű közül 25 a mássalhangzó és 9 a magánhangzó. Még pedig: a, e, i, o, ö, u, ü, j, és y a magánhangzók. A mássalhangzók egyszerűek és összetettek. De az összetetteknek is csak egy jelük van, így az sz-nek, gy-nek, ty-nek, ly-nek, ny-nek. Vannak azonkívül szótagösszetételt kifejező betűk: így ba, bi, bo, bu, le, li, lu, sat. szótagok egy jellel is kifejezhetők.

Nem akarok ezuttal az enlaki, csikszentmihályi, fogarasi föliratokkal foglalkozni; rövid időn megjelenő kis füzetemben bővebben fogok ezekről is szólani; csak annyit jegyzek meg szerényen, hogy nem érdemli meg a rovás azt a kicsinylést és lenézést, a melylyel sok tudós szolt már e kérdéssről. Kőrösi Csoma Sándor életét és tudományát áldozta fel a magyarok eredetének kiderítéséért; ez óriási cél hevitette gróf Zichy Jenőnek hazafias lelkét ázsiai expediciójának létesítésekor; s az eredmény bizony nem volt kielégítő. Ki tudja, nem járunk-e most helyes nyomokon, a régi írás és a szumir-akkád kérdés fölvetése által? Meglehet, hogy igen. Addig is, míg a szumir-kérdéssről még egy pár igénytelen megjegyzést mernék kockáztatni: fölkerék mindenkit, ha valaki ismer valamely rovásos emléket, vagy hallott róla: sziveskedjék velem tudatni, vagy a szerkesztő engedélyével e lapnak hasábjain röviden közölni.

Mi a secessio?

E lapok előbb megjelent cikkeimben felhőttem némely oly állapotot, melyet vizsás irányát tekintve, secessionnak jeleztem, mert mint olyat, ami a körülményekhez képest nem természetes, visszatetsző, annak tartom.

Vagy nem-e az is vizsás, hogy közné-
pünk nőneménél mindinkább eltűnik az eredeti magyar ruha, helyt adva a külföld által beözönlött mindenféle maskarának. De szép pedig a magyar női ruha! Láttunk a Kossuth ünnepélynél néhány pártás, magyar, rövid ruhás leányt; mint a tündérek, ugy kiváltak a többi, hosszú szoknyájú, sleppes, semmi nemzetiséget és önálló jelleget nem mutató nők közül. Ezen utóbbi tarkabarka ruházat mind szabásban, mind színben (krém) oly egyveleg, amelyet leírni nehéz volna Igen, mert az ilyen öltözet ugynevezett szalon ruhának nem elég francziás, a magyartól meg oly messze áll, mint egy utszéli árok a Tiszától. Es mi célból történik ezen eltérés a magyar jellegtől; talán, hogy már most a kelmék is mások, mint hajdan voltak? Tagadhatlan, a szín is némileg határozó. De épen ez a baj, hogy az illetők maguk keresik az idegen színű ruhakelmét; de a főök nem az, mert az a kelme, akár milyen színű legyen, ha magyarosan szabva van, magyar leend. Valóban nem messze van már az idő, midőn magyar nemzeti ruhát már csak a szinpadon fogunk találni és mikor a magyar ruha francia divattá válik, ami már megtörtént a kalapok formájú ur, női kalapoknál és az az idegen utazó, aki magyar női népviseletet akar Magyarországon látni, az vagy csak fentemlitett helyen, vagy pedig csak akkor teheti, amikor az általa megrendelve és talán az ára is kifizetve leendett. De hát nem becsüljük a magunk nemzeti tulajdonunkat eléggé.

Igy van az a hegyvidékünk számtalan kies tájainkkal is. Nagy részben idegen kézbe megy át Kimegyünk Schweizba, Norvégiába, a Rhenus vidékére, hogy regényes tájakat élvezzünk és üdüljünk, a magunkat pedig, mely azokkal az idegen vidékekkel mind szépségben, mind kellemes éghajlati viszonyok tekintetében legalább is vetemedik, de többnyire fölülmulja is, hagyjuk idegenre, a ki azt annak valódi értéke szerint becsülve, ki is használja. Erdély, mely testvérország szomszédságunkban van, így aknáztatik ki, nemcsak a mi a regényességét illeti, idegenek által, de a föld gyomrában levő kincsét is azok aknázzák ki nagy részben.

Dehát a magunk atyafiainkkal is csak ugy bánunk. Vagy nem a legnagyobb mértékben különös, hogy Munkácsy festők utolsó éveinek közelebbi mozzanatait, adatait Ilgen Walter német életírója szerzeményében kell keresnünk, eltekintve attól, hogy nem nálunk működött állandóan, mert ahhoz már, fájdalom, Liszt Ferencz óta szokva vagyunk.

Néhány évvel előbb gróf Zichy Ede Ázsiát már két ízben kikutatta, hogy a magyarok őshazájáról valamit felfedezzen, ami talán fentartotta századok lefolyása után is az örök emléket. Sok tárgyakat hozott onnan, a millenniumi tárlaton meglehetően látni és jelenleg nem tud senki semmit, hogy azok hol vannak, hol rejtőzhetnek, vagy vannak-e közzszemléltre téve, kiállitva. De hisz nem is érdeklődik utána senki, kivéve talán néhány tudóst, etnografot, aki a kutatások eredményét magának tartja. Pedig ezek összehasonlítás szempontról nem csak etnografiai, de nemzeti érdek szempontjából igen fontosak. Hallatszott, hogy e két rendbeli utazása iratban közzé leend téve. Nem tudja senki megtörtént-e ez, vagy se? És ha igen, nem épen nagy anyagi eszközökkel megaldott érdeklő, tud-e hozzá jutni és mi módon vagy csak néhány példányban jelent az meg csak bizonyos körök részére? Gondolom, hogy az igazi ok — a nem törődés, a saját ősi nemzeti dolgaink iránt. Szivesebben vesszük a kamerani német útleírásokat, mint a bennünket a legközelebbben illető dolgainkat. Pedig talált emlitett hazánkfi utazó „magyar várat, magyar várost, Zichy falvat és a többi közt a kirinok népét“, mely kapcsolatban látszik lenni a mai és a Jászországban élő Kúri családokkal stb.

Egynehány cikk jelent meg a „Vasárnapi ujságban“ és avvai az egész úgy a feledékenység tengerébe merült. Ez szerintem nem csak igen különös, de egyszersmind szomorú is.

Eppen így vagyunk az ipart illetőleg is általában, kifüggesztjük a kirakatokba hogy: „Támogassuk a hazai ipart“ és avval eleget véltünk tenni. Sokan azt az ellenvetést hangoztatják, hogy a vevők, fogyasztók egy része nem keresi az iparcikk nemzetiségét, hanem jó minőséget, tetszetőséget és olcsóságot. De én azt vagyok bátor mondani, hogy ha a kereskedőnél csak magyar iparcikket fogunk találni, a mely a fent elősorolt tulajdonokkal bir, — azt fogjuk meg is venni. Mert hogy a manapság ne lehessen Magyarországon is ép oly jó és szép cikket készíteni mint p. o. Parisban vagy Bécsben, azt ugyhiszem elegendőképen bebizonyította a már fent emlitett millenniumi tárlatunk és ha a külföldi cikkeket reméljük és azt a beltől dön gyártjuk és nincs semmi szükség, hogy p. o. a női kalapokba arany betűkkel bele nyomtatjuk, hogy: „Mode de Paris.“ (Különben nem tudtam, hogy csak a divatra, vagy az iparcikk párisi alkotására vonatkozik-e ez?) Ez által aztán magától meg lesz a külön vámrület, tekintve azt, hogy a mindenféle nyers anyag termelésben egy országnál sem állunk hátrább. De felhozzák azt is, hogy nem áll rendelkezésünkre annyi mozgó tőkénk, hogy az ipart nagyban üzzük, hogy gyárakat állítsunk. Erre az az ellenvetésem, hogy ha a cikkek jők, a melyeket készítünk, mi hamarabb forgalmi tőkét teremt az magának.

Csak elfogulva ne legyünk és ne tartjuk a külföldit jobbnak a magyarnál, minden való ok nélkül. Munka erőnk van elég és pedig olyan, amely ügyességben akár mely külföldivel versenyezhet, csak bevezetni kell azt kellőképen. A fogyasztó közönség meg szövetkezzen csak belföldi cikkek vásárlására. Ugy hiszem nálamnal hivatottabbak is nagyon jól tudják azt, hogy az mind lehetséges, csak hogy itt is uralkodik valami megmagyarázhatlan közömbösség — a secessio. A többitől azonban majd máskor.

Ujdonságok.

— **Beszámolás az év végén.** Ha mindenki, mielőtt estenden álomra hunyná a szemét, számot vetne önmagával, hogy jót és hasznosat cselekedett-e aznap, bizonyára több öszinte lélek volna a világon. Egész éven át szolgái voltunk a közönség érdekeinek. Nem dicsekvéskép mondjuk ezt, hiszen ez kötelességünk, mégis a magabaszállás öszinte érzelmei viharzanak át a szívünkön most. Beváltotta-e a mi lapunk azon reményeket, a melyeket hozzáfűzött a közönség. E kérdésre mi nem felelünk. Feleljen a közönség maga. Igértük, hogy szókimondó, nyílt öszinteséggel szolgáljuk a közönség érdekeit. Itéljük meg olvasóink. Egyéni érdekeket nem szolgáltunk soha, de az igazi közérdeknek hűségesebb szószólója nem is volt nálunknál. Ma a közönség nem ösmeri ugy a saját erkölcsi erejét, amint kellene. Tudatára akarjuk ébreszteni. Ha eddig ez teljesen nem is sikerül, föltett szándékunk, hogy a közönség fölismerje legalább ezután. E reményben kívánunk boldog ujevet előfizetőinknek.

— Az állami tisztviselők mozgalma.

Az a hatalmas arányu mozgalom, melyet a vasuti leszámoló hivatal tisztviselői indítottak, áterjedt a többi hivatalokra is. Az összes állami tisztviselők csatlakoznak hozzá. A vasuti tisztviselők, az állami iskolai tanárok, sőt a katonatisztek valamennyien Szeged ellen foglalnak állást és ennek sulya van. Ez nem egyének panasza, ez jogos és igazságos felháborodás. Elvégre is az igazságtalanságok egész lancoatának következménye ez a mozgalom. Az indító ok csupán Örlösy Gyula esete, amelynél a városi tanács oly durván csapta arczul az igazságot. Ma e durva, otromba eljárásnak a következménye előre be sem látható, de az esetre is, ha foganatja nem lenne az állami tisztviselők mozgalmanak, az bizonyos, hogy a Szeged város népszerűségén esett csorbát soká nem fogja tudni kiköszörölni ez a hatóság.

— **Olvasóinkhoz.** Az év végével nem ígértekkel fordulunk olvasóinkhoz. Mi nem

követjük a többi újságot e téren. Ellenkezik is ez az erkölcsi tisztaság azon mértékével, amelylyel a közérdeket szolgálni szoktuk. De ha nem is ígérünk semmit, legyen meggyőződve az olvasó közönségünk, hogy az a tudat vezérel ezután is bennünket, hogy minél jobban szolgálhassuk a közérdeket. Nincs az a hatalom, mely bennünket ezen utról eltérítene. A mi lapunk megmarad a szókimondás és őszinteség irányba mellett továbbra is. Nem ígérünk semmit. Még naptárt sem mellékelünk családtagok karácsonyi ajándékul, de a közérdek önzetlen szolgáló maradunk. Erről meg fog győződni újlag is az a közönség, amely bizalmával támogatott ez elmúlt évben is bennünket.

— Adósok maradtak a fuvarbérrel.

Nagy a fölháborodás az algyői kormányparti szavazó polgárok közt, mert még ma sem kapták a jogos fuvarbért azok, akik Rohonczy Gedeonra szavaztak. A kormányparti szavazók Rohonczy Gedeont vádolják érte. Mi azonban, akik tudjuk, hogy Rohonczy talpig uri ember, aki még gondolatban sem tűrné, hogy valaki miatta megkárosodjék, nem tételezzük föl róla, hogy a fuvarbért előre meg nem fizette volna, inkább azt tételezzük föl, hogy a mitkapsz tarisznyás kortések nem akarják megfizetni a szegény, félrevezetett pecsovics-parti szavazók fuvarbérét, ami elég szégyen és gyalázat. Ha jó volt a szavazat, fizessék meg a fuvarbért is. Lám, a sokszor lepocskolt függetlenségi párt tisztességgel megfizette az utolsó fillérig a fuvarbért. Az a legérdekesebb, hogy a a pecsovics-parti szavazók a fuvarbért Rohonczy Gedeon ellen akarnak pert indítani, aki pedig bizonyára igazolni tudja, hogy a tápi kerületben senkinek sem maradt adósa. Mert Rohonczy Gedeon gavalier uri ember. Elég kár, hogy a kortesei nem voltak azok.

— Botrányt okozó pap.

Nem szívesen foglalkozunk a papok által okozott botrányokkal, mert nem szeretjük megtépnézni az isten szolgáinak amugy is nagyon leszállott tekintélyét, amelyet illetéktelen kezek már amugy is megtépnéztek. Ez az eset mégis olyan, amelyet szó nélkül nem hagyhatunk, mert az a pap, aki ilyen utálatos dologra ragadtatja magát, nem érdemli meg a kíméletet. Az ilyen papnak ki kell porolni a reverendáját, de akkor, amikor az ő irhája is benne van. Az eset Algyón történt december 23 án. Vig Pál földmivesnek elhalt a felesége. Elment hát a róm. kath. paphoz, hogy temesse el. Ki is fizette a temetési költségeket, a kántornak is a bucsuztatóért járó költségeket. A botrány a temetésen történt. Mikor a kántor belekezdett a bucsuztatóba, a magáról megfélekedezett pap, aki — úgy látszik — nem tudja, hogy ő a szeretet, az egész emberiséget megváltó szeretet istenének volna tulajdonképpen alázatos és békességet hirdető szolgálója, föl pattant és a siránkozó, gyászoló közönség nagy megbotrányozására harsány hangon így kiabált:

— Nem engedem, hogy a térjétől is elbucszatassa a kántor, mert ez az ember az isten előtt nem férje, mert csak polgári házasságban élt vele. Akik pedig csak polgári házasságban éltek, azokat a kutyaéhoz kellene temetni.

Lehetetlen leírni azt a jelenetet, amely ezen ocsmány kijelentésre következett. A gyászoló közönség valóságosan fölbőszült. Oly fenyegető állást foglalt el a közönség, hogy irgalmatlanul helyben hagyják a durva, hivatásáról megfeledkezett papot, ha időközben meg nem ugrott volna a nagy népparti pap, aki azonban a temetési költséget mégis zsebre vágta. A halottat pap és kántor kísérete nélkül temették el. A gyászoló közönség a legnagyobb felháborodással oszlott szét. Mint értesülünk, a felháborodás oly nagy, hogy sokan inkább kitérnek hitükből, ha ezt, az állam törvényei ellen oly otrombán föltámadó papot el nem távolítják Algyóról. A különben vallásos népet ez az eset nagyon megingatta hitében. Az esetet egyébként a megyés püspöknek is föl fogják jelenteni.

— Új műút a Bácskában. A szlavonai összeköttetés rosszaságán akar segíteni az a terv, amelyet *Tursaky* szontai jegyző dolgozott ki. Az apatini járás közzegei mozgalmat

indítottak, hogy műutat építsenek egészen a szlavonai határig. A mozgalom élén a Fernbach-család áll és az összes apatini járás közzegei nagyobb összeggel hozzájárulnak a műút kiépítéséhez, amely Szlavoniával szerezne jobb összeköttetést Bacsodrogmege lakosai számára. Az új műút építési költségeihez, mint értesülünk, nemcsak a közsegek, hanem a kormány is hozzá fog járulni tetemes összeggel.

— Az érmelléki szőlőoltványtelep.

Országunk gazdasági érdeke már követelőleg lép fel azzal, hogy mindent, a mi modern hasznos és jó, adjunk meg neki, — hogy ezeket felülte haladjon és versenyt tartson a külfölddel. Nehány évvel ezelőtt — valljuk be gazdasági modern berendezéseinkről még szó sem lehetett és ma már ott állunk, hogy versenyképesek vagyunk e téren bármely más állammal. Haladásunk e téren oly nagy, miként azt e helyen leírni fölösleges, mivel tisztában van azzal minden állampolgár. Legújabb az „Érmelléki első szőlőoltványtelep“ Nagy-Kágyán tett ily óriási haladást és szerelte fel távbeszélőhálózatall ojtványtelepét s ma már páratlanul áll az ország szőlőoltványtelepei között a haladás minden tekintetében. A nagy kiterjedésű telep minden része be van hálózva olyképp, hogy a Nagy-Kágyán fekvő központi irodából meg van a kapcsolat az ojtványtelep irodájával, illetve az intézőséggel s onnan a bihar-diószegi vasuti állomással, a honnan az ojtványok vasuton való szállítása történik. Az üzleti forgalom lebonyolítását a központi iroda végzi, a hol külön osztályok vannak és pedig könyvelés, levelezés, mely utóbbi magyar, nemet, román és francia nyelven történik s e két osztály kiegészítő részét képezi az iktató és kiadóhivatal s az irodák vezetését külön irodavezető végzi s így önként érthető, hogy ily személyzet, illetve felszerelés mellett minden munka kellően ellenőrizhető, keresztülvitele pedig sokkal gyorsabb s így gazdaságosabb, eredménye pedig az, hogy szőlőoltványait — a modern berendezések következtében sokkal olcsóbban állíthatja elő és árusíthatja el, mint más ilyen műtelepek. Áldoz berendezéseire, de óriási lendületet és forgalmat biztosít hazánk szőlőkultúrájának. Gazdaságos munka és előrelátás mellett nagygyá tehet az ember mindent s ezen alapelveket követve — az érmelléki első szőlőoltványtelep — ojtványait a szárazság ellen biztosítandó, benzinmotorok segítségével egy nagy kiterjedésű tóból a vizet víztornyokba (tartályokba) emelteti s gumnicsoveken szétvezetve az ojtványiskolákat szárazság esetén öntözteti. Így a munka gyors s az ojtványok fejlődése minden körülmények között biztosítva van. De ily nagy kiterjedésű telepen végzendő rengeteg sok és sokféle munkák csakis szakszerű elvégzése, az üzleti forgalomnak pedig gyors lebonyolítása tette lehetővé az „Érmelléki első szőlőoltványtelep“ ily nagyarányú fejlődését. Francia módszer szerint évente mintegy 2 millió szőlőoltványt készített s ugyanannyi vadalanynál termel anyatelepein, mely ojtványok minden területben kifogastalanoknak bizonyultak 13 év lefolyása alatt, olyannyira, hogy ma már a külföldre is tömegesen szállít. Az ültetés beálltával nem mulasztjuk el, hogy ez iránt érdeklődő olvasó közönségünk figyelmét e nagy hírű telepre fel ne hívjuk. Címe: Érmelléki első szőlőoltványtelep Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid. Disztes fénynyomatu képes árjegyzéket a telep ingyen és bérmentve küld.

Irodalom.

Az igazi költő.

Nem tudom, mikor olvastam az én kedves barátom, ifjú Mórincz Pál lapjában valami Kató József nevezetű fiatal ember versét. Mert hogy fiatal ember, azt következtetem. Oly üde, tiszta hangon szólal meg ez a fiú, mintha pasztorsipon, tilinkón közvetítené a szívében-lelkében túlaradt érzelmeket.

Magam is versfaragó ember vagyok, bárha hivatottságot rá sohasem éreztem, Ha néhány őszinte dal fakad is a szívemben, sohasem tartottam magam költőnek, sőt még magam

előtt se tetszelegtem soha ezzel a gondolattal. Az igazi tehetség megbecsülésében azonban aligha járhat valaki előttem. Az irigységnek undok bűnét nem éreztem soha. Ennek köszönhetem csupán az önzetlenség érvényét. Talán ez mondatja velem ma az őszinte elismerés szavait, amelyekkel Kató József ifjú barátomnak adózom.

Régi magyar őszinteség érzelmei hatnak át. Idegen érzés ez másnak, de nekem nem az. A nyilvánosság előtt szentebb az oltárnál. Hazug szájjal ott nem szabad imádkozni.

Sajnos, manapság az irigység szövetkezett a reklámmal. Az igazi tehetségek ellen szövetkeznek a nyilvánosság szélkiáltói. Az újságírók az irigység és tudatlanság bűneit szemérmetlenül tolják az erkölcsi magaslatozók elé és nincs, aki legázolná a bandát. . . Nincs, aki korbáccsal verne szét azon kufar népség közt, akik aranyat és babért harácsolnak össze érdemtelenül. A tisztességgel párosult szerénység visszavonul, alázatosan elkerüli a pimaszul tolakodót.

Ez legyen a vigasztalásod kedves jó magyar öcsém, Kató Jóska. Ez az irigy, banda téged sohasem fog észrevenni — és ha elősmeri is tehetségedet, nem fog fölkapni a reklám szárnyára, ha nem fizeted meg érte a — hirdetési díjat.

Ha a te szíveddel együtt ver is az enyém, azért a te üdeséged, kedves jó öcsém, ne vedd le. Maradj te a szerény, de mindig becsületes magyar fiú, aki nem hajol meg se pénz, se vagyon előtt. Ne legy robotosa a „kiadó“ nevezetű embernek soha. Ha dal fakad a szívedben, közöld azt olyan újságban, mint amilyen a Mórincz Pálié. ahol mindig tere és helye van az őszinte hangnak. . .

Mondiak, hogy ma nincsen igazi költő. Ne higgyed édes magyarom. Te az vagy, a legjavából való! Ha a szabadságnak van dalos pacsirtája, az te vagy! De az is maradj! Soha el ne felejtésd, hogy az egész nemzet várja a szabadság dalát. Te hivatott művelője vagy, az is maradj. Hogy mindenki lássa, hogy az vagy, itt közlöm a szívedből fakadt nótát:

Bujdosó.

Könnyeit hullajtó őszi hervadáskor
Fájhat a levélnek elválni az ágtól.
Ahová a szívem oda volt már növe
Hogyne fájna nekem elszakadni tőle?

Szabadság, szabadság, lánczra vagy már verve,
Bujdosik a Kurucz, ki arra ki erre.
Erdő közepében felzokog az ének,
Szabadságát sirja egy czéltalan élet.

Északra meg délre, egy nap süt az égbe,
Magyarország napja nem az a nap mégse,
Hajh, czéltalan élet, hajh, czéltalan álom,
Hova üzöl engem hervadt őszi tájon?

Szebb itt a szívárvány háromszínű lángja,
Amikor kifeszül Isten kapnjába,
Gyönyörűbb a csillag égő ragyogása,
Ha fürdik a tejút aranyos porába.

Hejh, ha szárnyam volna, tudom visszaszálnék,
Egy kicsi kis házba tudom meg se állnék,
Kicsi udvarában, hervadozó kertben,
Dobogó szívvel vár valaki engem.

Szép jegybéli mátkám, óh ne várj hiába,
Ölőzz fel, ültőzz fel, fekete ruhába.
Mert a mi szerelmünk sirbahullott álom,
Déré fagyott harmat gyenge virágszálon.

Tudom én, tudom én, mért olyan kesergő,
Mért olyan szomorú, olyan bus az erdő,
Tudom, hogy a levél vérpirostra válik,
Tudom, hogy szeretlek egész a halálig.

Nyomodat keresve borulok a porba,
Minden kis virágot megkérdézek sorba,
Imbolyogva néznek — ki tudja, ki tudja,
Messzi bujdosásnak hová visz az útja?

Hát csak én azt mondom, hogy hivatott költő vagy. Igaz, hogy nem kap szárnyaira a felekezeti és üzleti reklám, de azzal ne törődj. Az a sok őszinte és becsületes ember, akikhez mindenkor szeretem magam is számítani, az elismerés koszoruját nyújtja. Csak tovább ezen az uton! Rajta kurucz, rajta!

Rostkowitz Arthur.

Kiadóhivatali üzenetek.

Lapunk kiadóhivatala ezúton is kéri t. előfizetőinket, hogy amennyiben a lap szétküldésében vagy kihordásában bármiféle hiányt is tapasztalának, azt egyszerű levelező-lapon azonnal hozzák tudomására, hogy megfelelőleg intézkedhessék.

Vidéki előfizetőinkhez. Azon tisztelt vidéki előfizetőink, akik az előfizetési díjjal hátralékban vannak, legyenek szivesek hátralékait újévig kiegyenlíteni, mert ellenkező esetben lapunk küldését beszüntetni leszünk kénytelenek.

Krumpli rózsás és fehér

kittünő minőségű

a legolcsóbb napi árban eladó

Kürthy Eleknel.

Kölcsey-utca 4. sz.

Legszebb karácsonyi és újévi ajándék!

35 frt egy remek **Singer Varrógép**

6 évi jótállással, továbbá ajánlom

beszélő- és

éneklőgépeimet

amit **kedvező részletfizetésre** is adok. — Érdelklődőknek bármikor be lesz mutatva a gép.

Tisztelettel

Szántó József.

Raktárak. Szegeden, a városi bérházban, a kapu mell. Hímvásárhely, főtér a r. k. templ. által.**Gyermekeknek**

mi a legkedvesebb? képes- és meséskönyvek rajzolásához festékek és rajzlapok, társasjátékok.

Felnőtteknek levelező-lap albumok, dobozokban díszlevegélpapírok, díszmiltárgyak, emlék- és imakönyvek, díszes fatárgyak, melyek beábrázolásához és festéséhez alkalmasak; olaj- és aquarel festőkészletek.**Bartos Lipót,**

Kárász-utca sarok, a Kossuth-szoborral szemben.

Legszebb újévi ajándék

Mercurbank karácsonyi sorsjegycsoportja.
250,000 korona nyerhető!!1 Jótékonycélu államsorsjegy ára 4.— K
1 Józsv-sorsjegy ára 10.50 „
1 negyed osztályosorsjáték ára 8.— „
22.50 K

A három együtt csak 20 korona.

Megrendelések postautalványon

Mercurbank Budapest, (Mercurpalota) IV, Váci-utca 37.**Európában versenyképessé emelt****óra, ékszer és látszer**

elárúsító üzletemet és

* * * **javító-műhelyemet**megbővítvén, helyszűke miatt, mely **8 év óta fenáll**, a Kárász-utca 14. szám alá, Vészits-féle házban, a **Próféta szállóval szemben*** **helyeztem át**

Jobb felismerhetés végett a régi üzlet kirakata mellett alkalmazott

angol és szerencsen cégtábla

is ki van függesztve új üzletem kirakatai között. — Az eddig tapasztalt szives pártfogást továbbra is remélve és kérve maradok kiváló tisztelettel . . .

Misi Zsiga.**S5** egy pár férfi vagy női **krajezár** **Kamásni**

különbféle színekben

FÖLDES IZSÓ férfi- és gyermekruha raktarában
SZEGEDEN,

Kelemen-utca, Európa átellenében.

Vidékre 1 frt 05 kr. előleges beküldése ellenében bérmentve küldöm.**Egyéves önkéntesi egyenruhák**

legjobb kivitelben és legolcsóbb a árak mellett készülnek

Nemes L. és társa

egyenruházati intézetében

Kelemen-utca **Szegeden.** Kelemen-utca**Lengyel Lőrincz**

cs. és kir. udvari butorgyáros

Ujjonnan, modern berendezett műasztalossága.

SZEGED, Vadász-utca 2. sz.

Elvállal a legjutányosabb ár mellett kizárólag szolid kivitelben, előadott vagy saját tervek szerint egyes butorok vagy egész berendezés készítését. Klauzál-téri fényesen berendezett butor áruházában pedig kész butorokból állandó kiállítás van.

Boholti-forrás

gyógyhatású ásványvizének főraktára Szeged és vidéke t. közönségének rendelkezésére áll. A

Boholti-ásványvízkittünő összetételénél fogva nemcsak mint **gyógyvíz** is igen ajánlható, hanem mint igen kellemes élvezeti víz, szénsavdus tartalmánál fogva **borral** vagy **szörppel** keverve igen kellemes s mint ilyenek, egy család asztaláról sem szabad hiányoznia. A**Boholti-víz**

naponta hazhoz szállítva:

2 literes üvegekben üvegenként 18 Kr.
1 „ „ „ 11 Kr.

Tisztelettel

Pálffy Antal Szeged, Attila-utca 8. sz.Megrendeléseket elfogad **Kálmán Zsigmond** szállító ur is **Bocskay-u. 9. sz.** Telefon-szám 402.**Vadászok figyelmébe!**

Dusan felszerelt fegyver-raktáramra felhívom a vadász-sport híveinek figyelmét. Fegyvereim kitűnően hordanak és a legújabb szerkezetűek. — Kérem dusan felszerelt fegyver-raktárom megtekintését.

Tisztelettel

Sebők Mihály

SZEGED, Széchenyi-tér, Jerney-ház.

KÖZVÉLEMÉNY

HÉTFŐI UJSÁG.

Előfizetési ár:

Egész évre 6 korona, havonként 25 krajczár.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

ROSTKOWICZ ARTHUR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Horváth Mihály-utca 7. sz

Hirdetések árszabály szerint.

Szeged és az állami tisztviselők.

Az a mozgalom, melyet a vasuti központi leszámoló hivatal tisztviselői indítottak, veszedelmesen kezd terjedni a más, vasuti és az állami tisztviselők közt is. Ez a mozgalom nem Szeged városa, hanem a hatóság és a város bizonyos néprétegeiben uralkodó közszellem ellen irányul. Tény, hogy jogos panaszra igen sok ok van. Mi azonban bizunk, hogy kellő tapintattal és jóakarattal le lehet még szerelni ezt a mozgalmat, melynek igen keserves és sajnálatos következményei lehetnek Szeged városára nézve. A leghelyesebb volna, ha a város előkelő polgáraiból bizottságot alakítana maga a közgyűlés és megvizsgálatná a bajt.

Ne higye senki, hogy a vadászterületek bérbeadásánál elkövetett igazságtalan és tapintatlan tanácsi eljárás volna az indító oka ezen mozgalomnak. A keserűség pohara már régen tele volt. Ez az eset csak kicsorgatta tartalmát. Száz és száz apróbb, jelentéktelennek látszó dolgok miatt nehezteltek meg az ugynevezett gyűttmentek, amint neveletlen szegedi urak és parasztok szokták nevezni az idegent, akinek bölcsőjét nem a Basa halmán belül, szegedi földön ringatta dajkája.

Egyetlen túsúrást, bármily fájdalmas legyen is, nem ok az engesztelhetetlen haragra, hiszen még tréfának is lehet tekinteni, de ha lépten-nyomon ilyen túsúrással kedveskednek az idegennek, bizonyára nem tűri szótlanul. Az a számtalan sok túsúrást, amit az állami és vasuti tisztviselők éveken át elszendvedtek, az vezette őket a jogos bosszúallás gondolatára és nem lehetetlen, hogy ennek a levét Szeged város közönsége fogja meginni.

Nagy jelentőségű dolog az, amikor több száz művelt uri ember mozgalmat indít olyan város ellen, ahová szolgálati érdekből helyezték. Itt nem egyes érzékenyebb lelkű ember sérelméről van szó, hanem általában minden gyűttment sérelméről. Nagyon kevés vasuti és állami tisztviselő van, akinek panaszja ne volna Szeged ellen. Az a körülmény is bizonyítja ezt, hogy a leszámoló hivatalban megindult azon mozgalmat, hogy a hivatalt helyezték el Szegedről, az állami tisztviselők is helyeselték. Igen sok szegedi születésű és származású leszámoló hivatali tisztviselő szintén csatlakozott a mozgalomhoz, ami meg világos bizonyítéka annak, hogy igenis számtalan sérelem követetett el. Van ezek közt

főben járó is. A többek közt elmondjuk a következő esetet:

Pár év előtt történt. Temesváry Ödön leszámoló hivatali tisztviselőtől mulatás közben ellopták az aranyóráját láncszótól. Elment a rendőrségre, hogy panaszt emeljen az ismeretlen tettes ellen és a nyomozás azonnali megindítását kérje. Mi történt? Az alkapitány, aki előtt Temesváry arczképes igazolványát is felmutatta, lecsukatta és csak órák mulva bocsátotta szabadon. Temesváry azonnal a főispánhoz fordult, a kinek híven előadta az esetet. A főispán jegyzőkönyvet vétetett fel róla és elrendelte a vizsgálatot. Azt hinné az ember, hogy a személyes szabadság ilyen nyilvánvaló megsértése nem maradhat megtorlatlan, mégis mi történt? Az illető alkapitány ellen az eljárást vagy beszüntették vagy pedig az ügy iratai valamilyik poros asztalfiók fenekén nyugszanak.

Ez azonban csak egyetlen eset, mondhatná valaki, pedig nem úgy van. Az a czudar rendszer, amely Szegeden uralkodóvá lett, halomszámra szülte az ilyen eseteket. A hatóság sohasem iparkodott azon, hogy az ittlélt az állami és vasuti tisztviselőknek kellemessé tegye. Ezért nem is szeretnek a tisztviselők Szegedre jönni. Ezért mondják Szegedről, hogy parasztfészek. Bezzeg jó a gyűttment tisztviselő pénze, mikor „pesti“ házbort fizet és a piacon méregdrágán vásárol!

Nem kell ám olyan könnyen venni a leszámoló hivatalban megindult mozgalmat, mert mint megbízható helyről értesülünk, a hivatal elhelyezését az érdekelt vasutak maguk is akarják.

Az nem igaz, hogy a hivatal elhelyezése nagy anyagi áldozatokba kerülne. Mindössze 85 ezer koronába kerülne ez, ami megoszlaná az érdekelt vasutak közt. A leszámoló hivatalnak Budapestre való helyezését a szolgálat egységesítése érdekében az érdekelt vasutigazgatóságok óhajtják leginkább, sőt már tárgyalások is folytak ez iránt. Ha a vasuti üzletvezetőségeket megszüntetik és helyette igazgatóságokat állítanak fel, akkor alkalmasint elveszti Szeged az üzletvezetőséget is, az igazgatóságot pedig Temesvár fogja megkapni. Ez esetben ugyanis elvesztjük a leszámoló hivatalt is, amelynek kebelében a most megindult mozgalom épen kapóra jött azon vasutigazgatóságoknak is, amelyek már régebben sürgették a hivatalnak Budapestre való helyezését. Nagy csapás, érzékeny veszteség lenne ez Szegednek, mert maga a leszámoló hivatal tisztviselő kara fél millió koronánál többet költ el Szegeden,

amit nagyon megérezne a szegedi piac. Egyszerre háromszáz lakás maradna lakó nélkül, ami nagy csapás volna az államkölcsonös háztulajdonosokra. A baj azonban elhárítható még. A panaszokat meg kell hallgatni, a sérelmeket orvosolni, mert különben ez a mozgalom továbbfejlődve nagyon rossz színben tüntetné fel Szeged városát az ország előtt. A város jóhírnevét meg kell védelmezni mindenáron.

Az emberiség küzdelmeiről.

Irta: Honvéd Atilla.

Mióta ember él a földön, azóta egyre tart az erősebb és gyengébb harca. Az eszközök és módok változtak ugyan a művelődés fejlődésével, az életviszonyok átalakulásával, de a lényeg mindig ugyanaz maradt. A nép, a tömeg adta meg mindig az arát mindennek. A fölvilágosodás, a műveltség, az új találmányok boldogabbakká, megelégedettebbekké csak egyes csoportokat tettek, akik a műveltséget, tudást, az emberész nagyszerű találmányait ki tudták használni a tömeggel szemben.

Az erőt egykor a durva erőszak képviselte, amint ezt ma is láthatjuk, hiszen a föld oly nagy, hogy elfér rajta az emberiség fejlődésének minden korszaka. Vannak még az amerikai őserdőkben földév emberek is, akik még ma sem ismerik a fémeket; a fegyverük a dorong és kő. Vannak még czölöpökre építkező emberi törzsek is ebben a gyönyörű muzeumban, amelynek neve: föld. A rabszolgaság megvan még ma is a régi otromba voltában, csak tőlünk vonatra és menjünk Törökországba. A jobbagyság is fönnáll még Oroszországban az új század szegyenére.

De az ugynevezett „művelt“ államokban boldog talán a nép, a tömeg? Söhö! Igaz, hogy az életviszonyok átalakítottak a népet, de az erő is átalakult. A czél ma is a tömegek kiérettlen kihasználása. Kaprazatos képeit látjuk ennek a dollárok hazájában. Egész új hatalmasságok keletkeztek, akik sokkal több joggal viselik a vasutkirály, az aczétkirály és stb. címet, mint akárhány isten kegyelméből lett — valaki. Az egyik öt, a másik tizenegy koronát visel. Mentől több az ág rajta, annál több a tekintély, hiúság és büszkeség.

Az erdők büszke vadja jut eszembe mindig, midőn koronás névjegy kerül a kezembe. Az agancsos szarvasra gondolok. Mily büszkén viseli az agancsait, amíg le nem puffantja holmi lesípuskás orvvadász. Azoknak a büszke koronás főeknek is megvannak az alattomos orvvadászai. Hány ártatlan ember lett már áldozata a gyilkolás nyomorult szenvedélyének, csupán azért, mert a fején olyan sok águ koronát viselt az emberi egyenlőség gyönyörű eszméjét tagadó születési előjog alapján!

De térjünk vissza a művelt emberek tömegeinek küzdelmeire. Ha a vadembernek megvan a joga a jobb létért való küzdelemhez, a művelt embernek számszorosán meg kell hogy legyen. Ha a nyomorult, az igénytelen félvad érzi, ezerszeresen érzi azt a művelt ember, akit a műveltsége jogos igényekkel ruházott föl, amelyeket ki kell elégíteni, de ki is fogja elégíteni, mert a módját és eszközeit tudja.

Ferencz József keserűviz az egyedül elismert kellemes izü természetes hashajtószer.